

Rapport for PED111 – Pedagogisk filosofi

Emnerapport: Vår 2026

Emneansvarlig: Vegard Kvam

Innledning

I tråd med emnebeskrivelsen til PED111 skal emnet gi studentene grunnleggende innføring i pedagogisk filosofi og idéhistorie. Begreper som frihet, forming, makt, likhet, danning og medborgarskap er sentrale. Emnet er problembasert, og legger opp til at studentene på grunnlag av faglige innsikter skal utvikle egne standpunkt til et utvalg pedagogisk-filosofiske problem. Emnet er også problembasert i den forstand at studentene, som en del av vurderingen i emnet, skal formulere en selvvalgt problemstilling og skrive et essay på bakgrunn av problemet som er valg.

Beskrivelse og vurdering av undervisnings- og vurderingsformer

Studiet er campus-basert. Den viktigste aktiviteten i emnet er forelesninger. Grunnet økonomisk situasjon ved fakultetet er antall forelesninger i emnet redusert siden sist emneevaluering i 2023, fra 12 til 10, og seminarvirksomhet i mindre grupper er avviklet. Studentene får tilgang til ulike faglige ressurser i Mitt UiB, som videoer, oppsummeringer, refleksjonsspørsmål, litteratur til videre fordypning og podcaster.

Undervisningen har siden forrige emneevaluering vært tydeligere inndelt i to forelesningsrekker, hvor hver forelesningsrekke søker å ta opp et avgrenset utvalg pedagogiske problem. Dette har vist seg å være et godt valg, som engasjerer studentene, og som gjør lesingen for dem mer avklart og avgrenset.

Første forelesningsrekke handler om «Pedagogisk idéhistorie – perspektiver på oppdragelse og undervisning». Denne forelesningsrekken gir en innføring i hvordan pedagogisk filosofi og idéhistorie har forholdt seg til og problematisert mål, innhold og virkemidler i oppdragelse og undervisning gjennom tidene.

- Hvordan kan vi tenke om barns egen beredskap til å lære?
- Hvordan kan oppdragelse og undervisning fremme selvvirksomhet hos barnet?
- Hva bør være oppdragelsens mål og innhold, og hvordan kan vi begrunne våre standpunkt?

- Hvordan kan vi forstå bruk av makt i pedagogiske sammenhenger?

Andre forelesningsrekke tar opp «Aktuelle problem i pedagogisk virksomhet». Denne rekken belyser forholdet mellom individ og samfunn i vår tid, og forholdet mellom utdanning (i bred forstand) og samfunn. Sentralt i drøftingen står fenomenene dannelse og utdanning, belyst gjennom begreper som frihet, forming, makt, likhet og medborgerskap.

- Kan man være utdannet uten å være dannet?
- Hvordan kan sosial utjevning som utdanningspolitisk mål problematiseres?
- Hvorfor taler noen om dannelse som en livslang øvelse?
- Hvilke samfunnsutfordringer bør få konsekvenser for dannelsens innhold (materiale) i dag?

PED111 har fra om med våren 2026 bare skoleeksamen over fem timer. Tidligere år har emnet også hatt semesteroppgave, hvor skoleeksamen (fire timer) og semesteroppgave er vektet likt. Avvikling av semesteroppgaven har dels sin forklaring i økonomiske forhold ved fakultetet, og dels er det en konsekvens av KI. I tidligere emneevalueringer har det vært et spørsmål om å avvikle skoleeksamen, siden det er en tradisjonell og lite innovativ vurderingsform. Etter at KI ble en del av høyere utdanning, har skoleeksamen fått en annen status i sektoren, og det er min vurdering som emneansvarlig at denne eksamensformen passer godt til PED 111.

Resultater vurdering

Våren 2026 var situasjonen denne: Av 127 oppmeldte studenter (PED111) møtte 97 til eksamen og 91 bestod eksamen. Snittkarakteren er C, slik resultatet også var ved forrige emneevaluering i 2023. **Karakterfordeling for PED111 våren 2026:**

- A: 6 studenter (7 %)
- B: 15 studenter (16 %)
- C: 45 studenter (49 %)
- D: 22 studenter (24 %)
- E: 3 studenter (3 %)
- F: 6 studenter (6 %)

Litteratur

Studentene arbeider selvstendig med litteraturen, men får støtte i lesingen under forelesninger i emnet og gjennom ulike faglige ressurser som er tilgjengelige for dem under moduler i Mitt UiB. Nytt fra våren 2026 er at biblioteket ikke lenger har ressurser til å gjennomføre orienteringer om bibliotekbruk, ressurser og håndtering av referanser.

Det er min vurdering som emneansvarlig at litteraturen er rimelig tilpasset nivået. Det er gjennomført flere revisjoner og oppdateringer av litteraturen siden forrige gang emnet ble evaluert. En utfordring for emnet er at vi har mistet bibliotekkurset. Studentene blir med dette i for stor grad overlatt til seg selv i arbeid med litteratur og søk etter faglige ressurser.

Rammevilkår

Rammevilkårene har vært meget gode i årene 2023 til 2026, med romslig og egnet forelesningsrom.

Studentevalueringer

Emnet ble evaluert skriftlig mot slutten av semesteret. Det ble sendt ut et elektronisk spørreskjema med plass for utdypende kommentarer:

Dessverre ble svarprosenten lav, hvor bare 6 studenter svarte på skjemaet. Tilbakemeldingene til 5 av studentene som svarte viser at studentene er meget positive til forelesningene i emnet, ressursene som legges ut i modulene i Mitt UiB, rammevilkårene og tilpasning av pedagogisk filosofi til årsstudiestudenter/førsteårsstudenter. 1 student har gitt uttrykk for at det med fordel kunne vært stilt høyere faglige krav til studentene, og at bruk av KI som redskap (podcaster, filmer basert på forelesningsmanus, refleksjonsspørsmål) etter denne studentens syn ikke bør finnes sted i høyere utdanning. Også denne siste studenten finner modulene i Mitt UiB som nyttige og lærerike.

Med bare 6 respondenter er det ikke så mye å hente ut av dataene som er samlet inn. Likevel har emneansvarlig et rimelig greit bilde av studentenes situasjon våren 2026. Gjennom semesteret har det vært relativt hyppig kontakt med en god del av studentene. Emnet er også løpende evaluert gjennom deltagende evaluering, oppsummeringer og samtaler om forelesningsform og utbytte av seminarer. Det er min erfaring at majoriteten av studentene som tar PED111 vil ha godt utbytte av pedagogisk hjelp og støtte i arbeidet med pedagogisk

filosofi. Bruk av KI i enkelte tilfeller og innenfor avgrensede prosjekter, vurderer jeg som relevant i pedagogisk arbeid.

Faglærers samlede vurderinger, med eventuelle forslag til endringer

Våren 2026 vurderes som et godt semester for PED111. Resultatene fra eksamen er tilfredsstillende (snittkarakter C), og samarbeidet med eksterne sensorer har også bekreftet samsvar mellom emnets læringsutbyttebeskrivelse og undervisnings-, lærings- og vurderingsformer.

Som emneansvarlig vurderer jeg det som hensiktsmessig å videreføre de valg som er gjort med inndeling av to forelesningsrekker. Årets eksamen, med bare skoleeksamen, viser at det er en eksamensform som passer for PED111, og som kan videreføres. Ordninger for skriftlig studentevaluering bør endres på, slik at vi kan få flere svar. I emneevaluering fra 2023 fikk vi 4 svar. I evalueringen fra 2026 fikk vi 6 svar. Det er ikke tilstrekkelig. Studentevalueringer, også skriftlige, kan med fordel forsøkes å bygges inn som en del av forelesninger i emnet gjennom året.